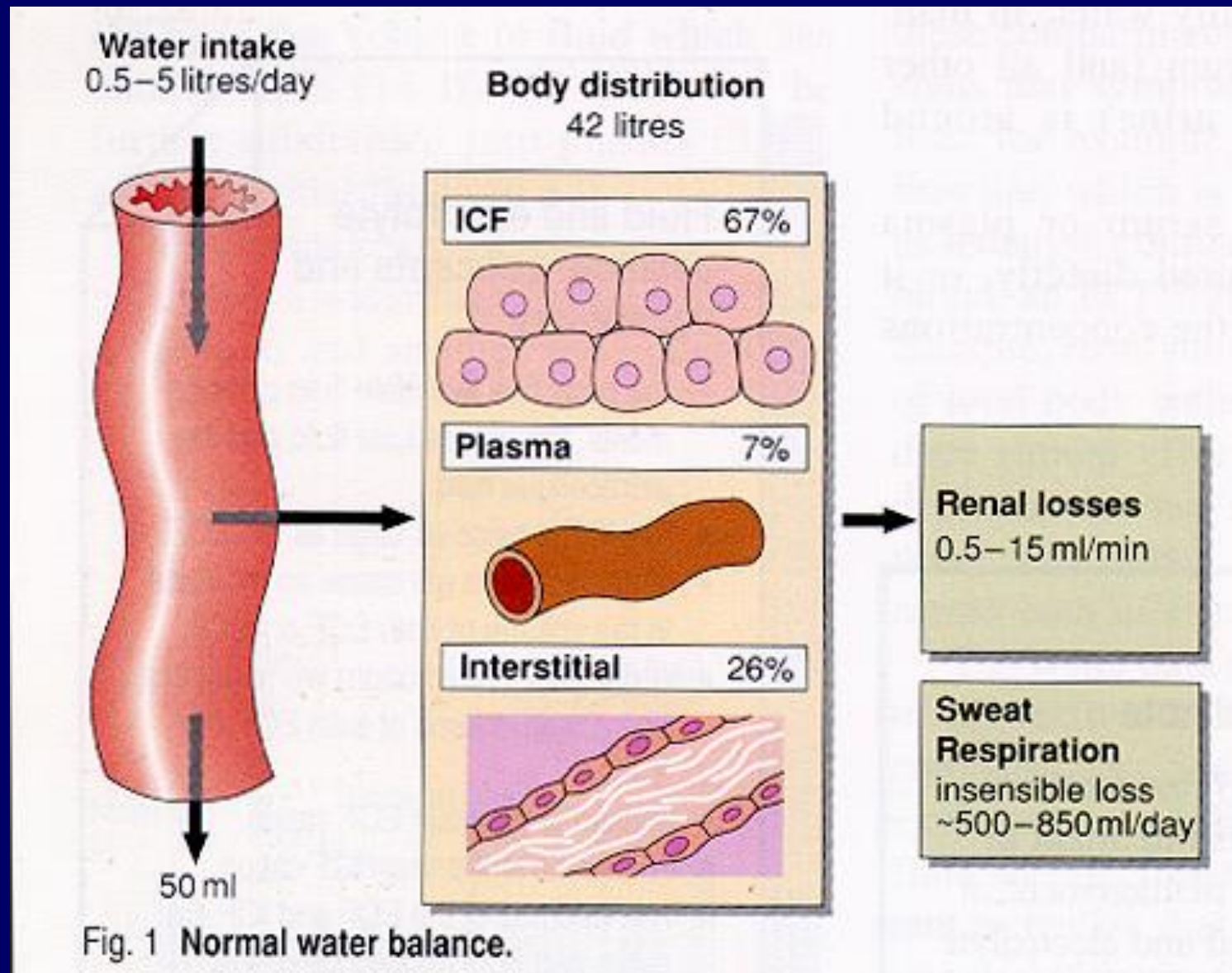

Víz- és elektrolit háztartás zavarai

Kőszegi Tamás

**PTE KK Laboratóriumi Medicina
Intézet**

A szervezet vízháztartása

Intracelluláris komponens paradoxon

Emberi szervezet: kb. 70kg - 10^{15} élő sejt

Intracelluláris összetevők:

víz, fehérje, nukleinsav

szerves kismolekulák

makro- és mikroelemek

Struktúrába ágyazottan!

Kiszabadulás az extracelluláris térbe

normál és patológiás esetben

Elektrolit paradoxon

Emberi szervezet: kb. 70kg - 10^{15} élő sejt

Intracelluláris elektrolitok:

K, Ca, Mg, Zn ... nyomelemek

Fehérjéhez kötött!

Extracelluláris tér nem tükrözi az intracelluláris viszonyokat!

Vízterek mérési lehetőségei

- **Víz - elektrolit háztartást együtt kell vizsgálni**
- **Nátrium: kb. 150g   Kálium: kb. 200g**
- **Nátrium - kálium inverz megoszlás**
- **Nátrium - vízzel együtt mozog, szoros reguláció, elenyésző rész a kicserélődő**

Hiponatrémia   Hipernatrémia   Ozmolalitás

Nátrium egyensúly

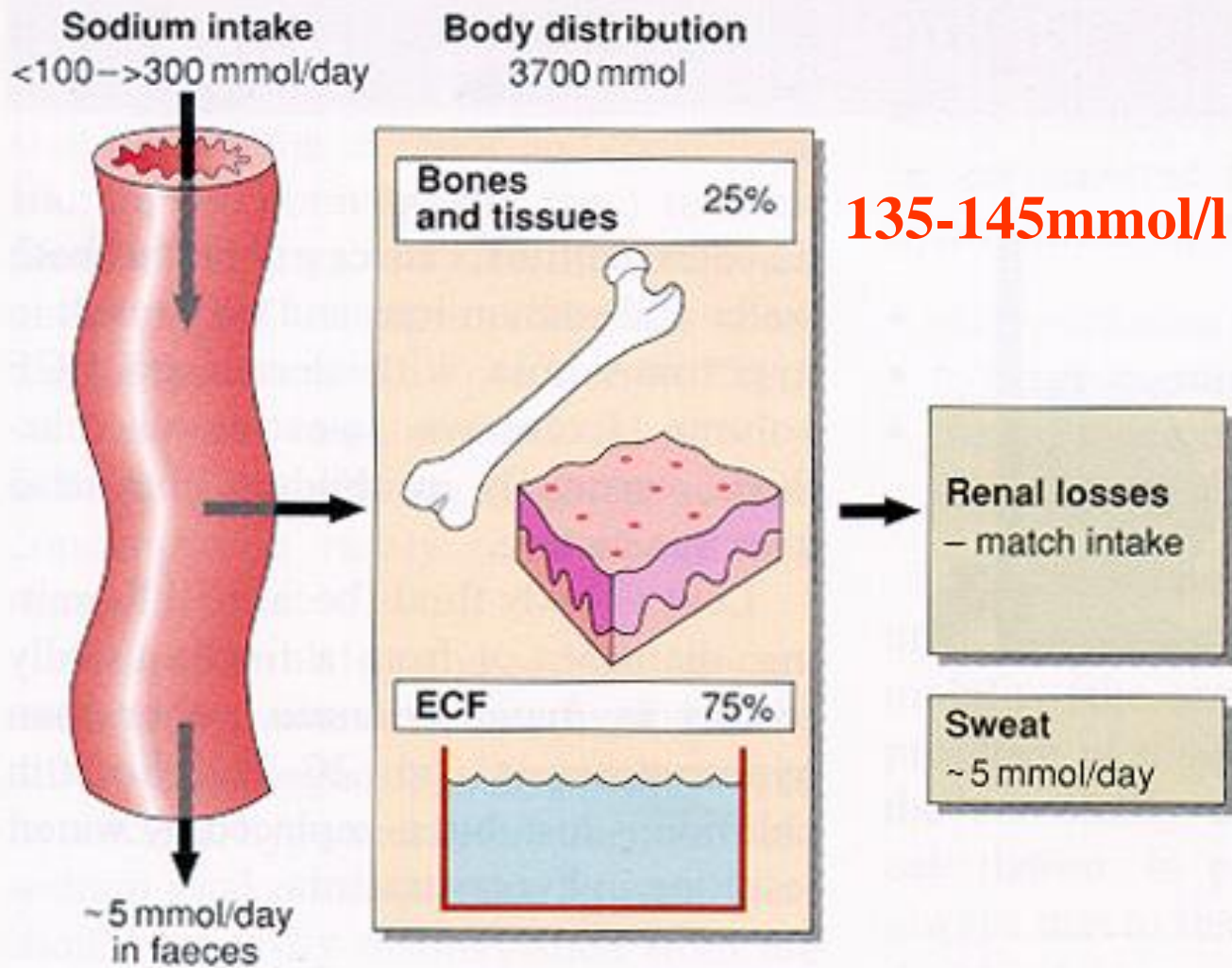

Fig. 3 Normal sodium balance.

Hipernatrémia

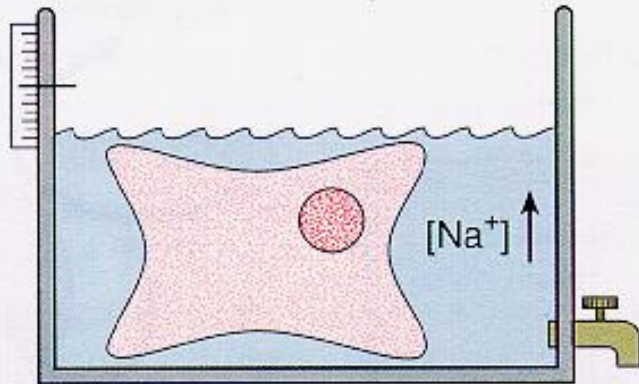
Vízvesztés (dehidráció)

Diabetes insipidus

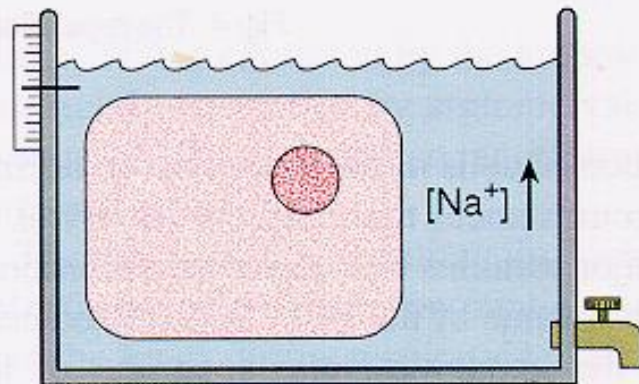
Szérum/vizelet
ozmolalitás

Nátrium többlet bevitel

Hyperaldosteronismus

(a)

(b)

Hiponatrémia 1

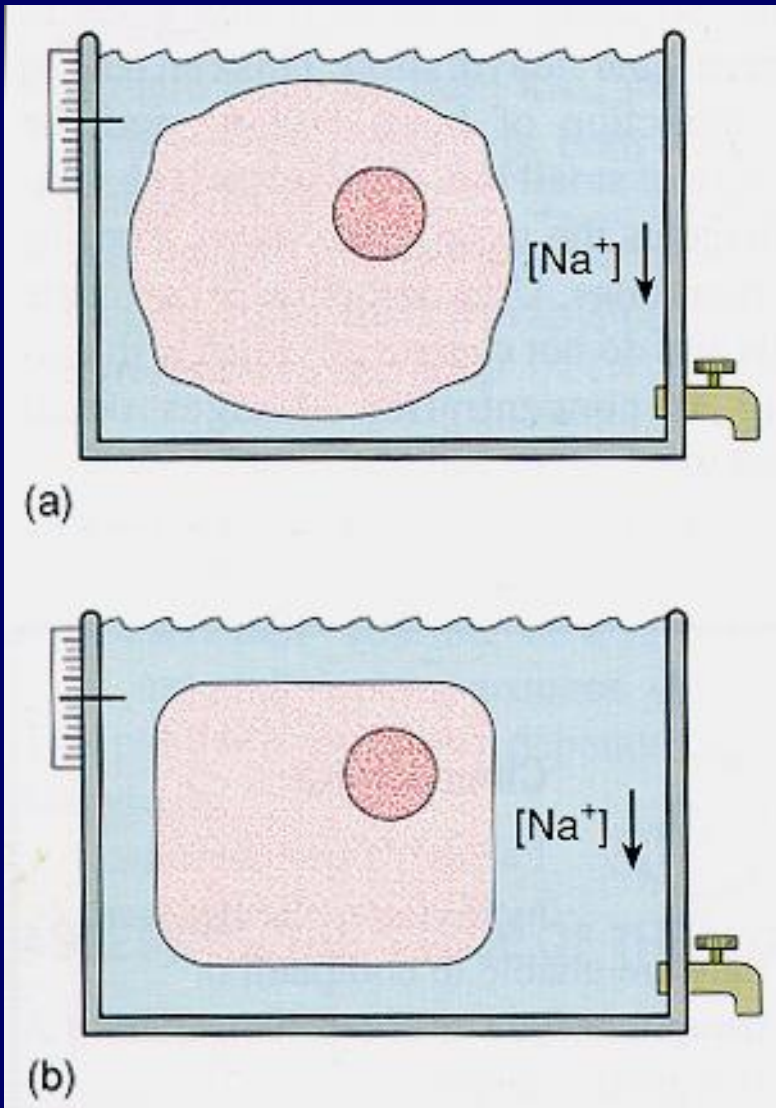
Víz retenció

Totál nátrium normál

**Szérumrum/vizelet
ozmolalitás**

**Nátrium veszteség, elégtelen
bevétel**

(gastrointesztinális, vese)

Pszeudo hiponatremia

- **Plazma víz térfogat csökken:**
Myeloma multiplex
Lipémia
- **Módszertől függ: lángfotometria**
ion szelektív elektróda

Az anion rés

$$\text{Anion rés} = (\text{Na}^+ + \text{K}^+) - (\text{Cl}^- + \text{HCO}_3^-)$$

Normál tartomány = 8-12 mM

↑ Anion rés = ↑ nem mért anionok a mintában

Klinikai jelentőség: laktát, aceto-acetát, β -hidroxybutirát, foszfátok, szulfátok, etilén glikol mérgezés, stb.

Kálium egyensúly

- Fő intracelluláris kation
- Könnyen kiszabadul és újra beépül (acidózis, katabolizmus, inzulin)
- **3,7 - 5,2mmol/l**
- Kevésbé regulált
- Napi bevitel!
- **Hiper- hipokalémia életveszélyes!**
- Egész test kálium mérési lehetőségei

Funkcionális K teszt

- **Intravénás terhelési teszt**
- **4h infúzió, ismert K mennyiség**
- **Vizelet gyűjtés: ürített K/4h mérése**
- **Elszámolás: egyensúly, deficit, többlet**

Kalcium egyensúly

- Ca 1000g felnőttben
- 99% csontokban (extracelluláris, Mg, P is)
- Plazma/intracelluláris koncentráció:
összes Ca 10^{-3} mol/l víz
- Intracelluláris koncentráció:
„ionizált” Ca 10^{-7} mol/l víz
- Ionizált Ca - izom kontrakció, véralvadás,
enzim aktiváció, jelátvitel,
felszívódás/kiválasztás szabályozása

A plazma Ca szint értékelése (2,10-2,60 mmol/l össz)

A plazma Ca frakciói	Plazma össz Ca %-a
Ionizált kalcium (Ca²⁺)	50-65
Fehérje (albumin) kötött Ca	30-45
Ca komplexek	5-10

A plazma össz-Ca az albumin koncentráció függvénye

**Az ionizált Ca koncentráció a vér H⁺ függvénye
(respiratorikus alkalózis - tetánia)**

Magnézium anyagcsere

- 24 g felnőttben, főleg intracellulárisan
- **Plazma: 0,7-1,1 mmol/l (30% fehérje kötött)**
- **Hiány: ritka, lassan alakul ki**

Funkcionális teszt (orális)

24h vizelet Mg - alap ürítés

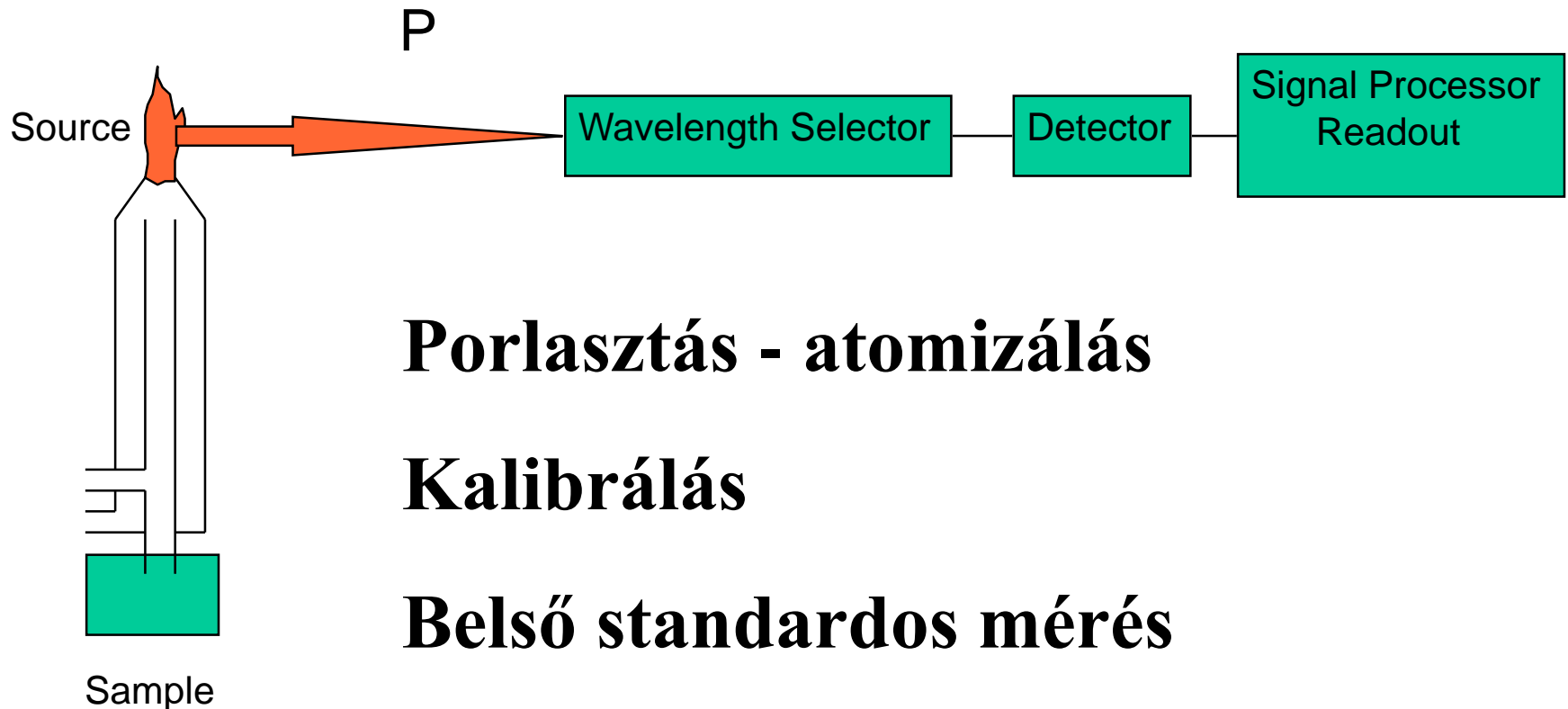
24h vizelet Mg - orális adást követően

Funkcionális teszt (intravénás)

48h vizelet Mg (>90% ürülnie kell)

Mérési lehetőségek 1

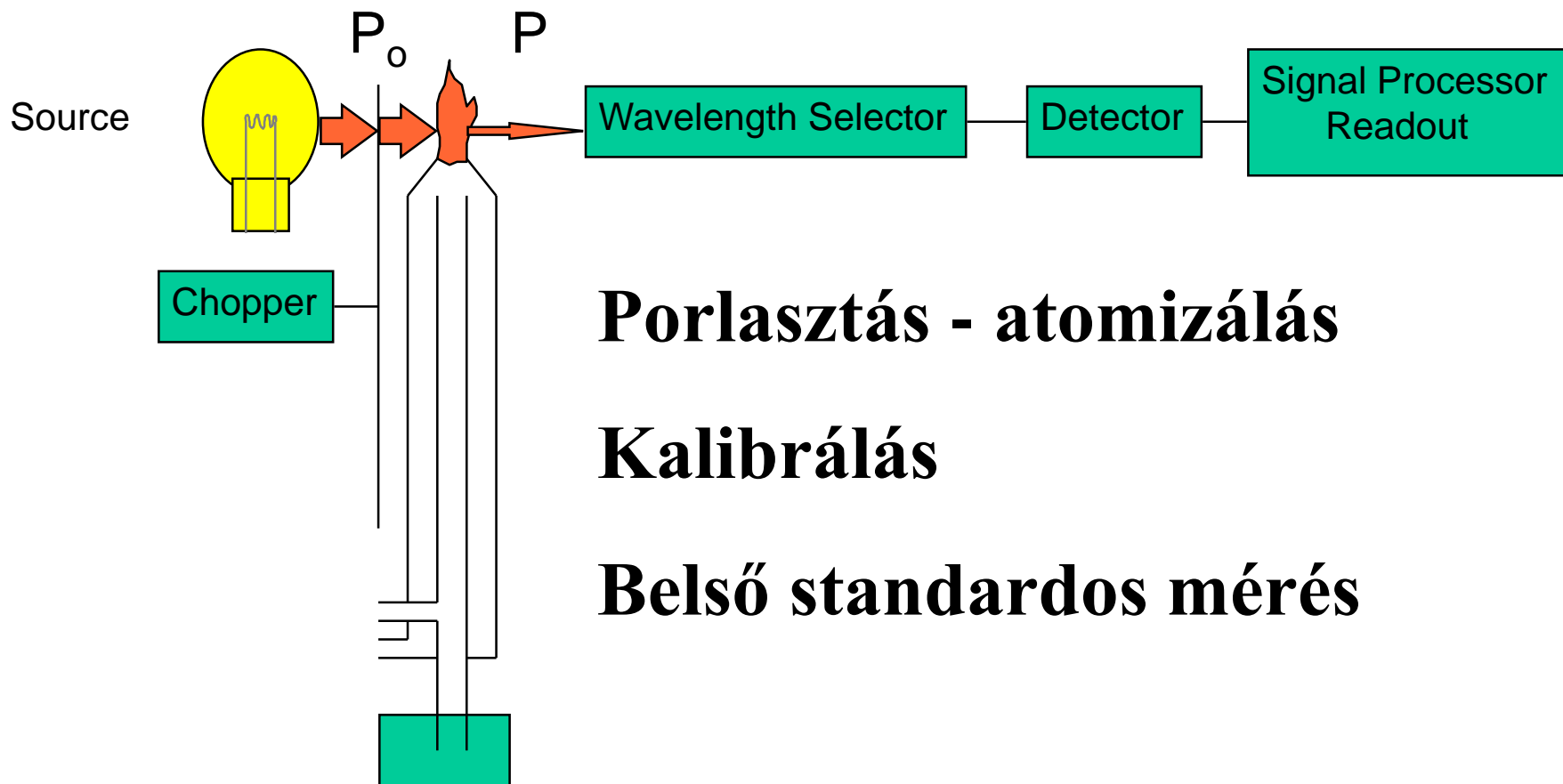
Emissziós lángfotometria

Mérési lehetőségek 2

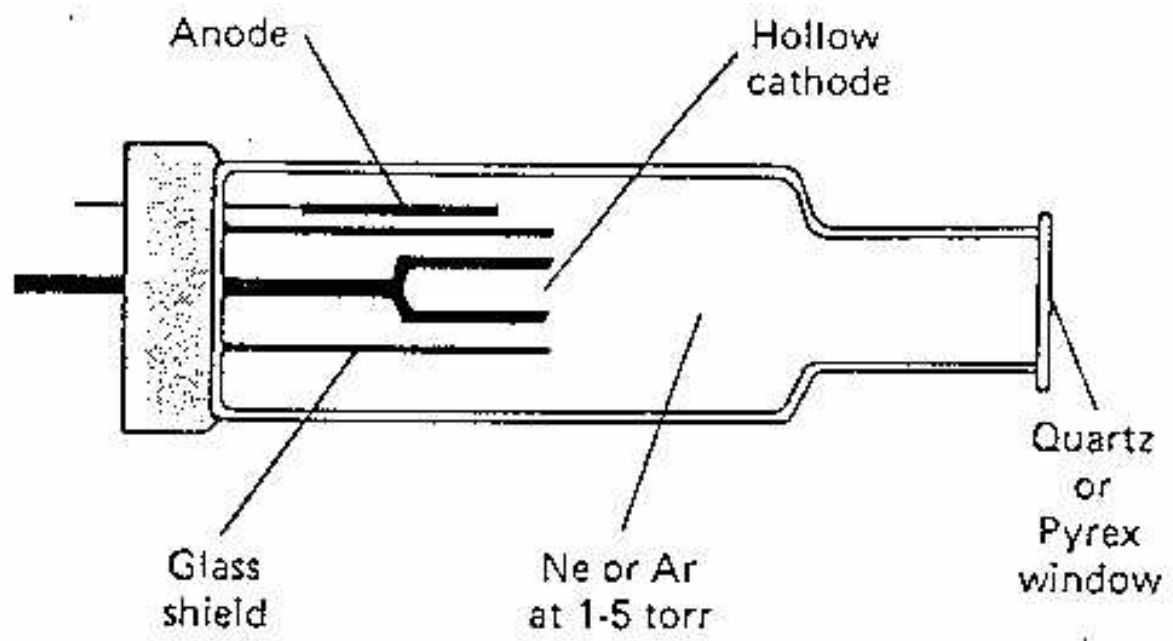
Atomabszorpciós fotometria

Mérési lehetőségek 2

Atomabszorpciós fotometria

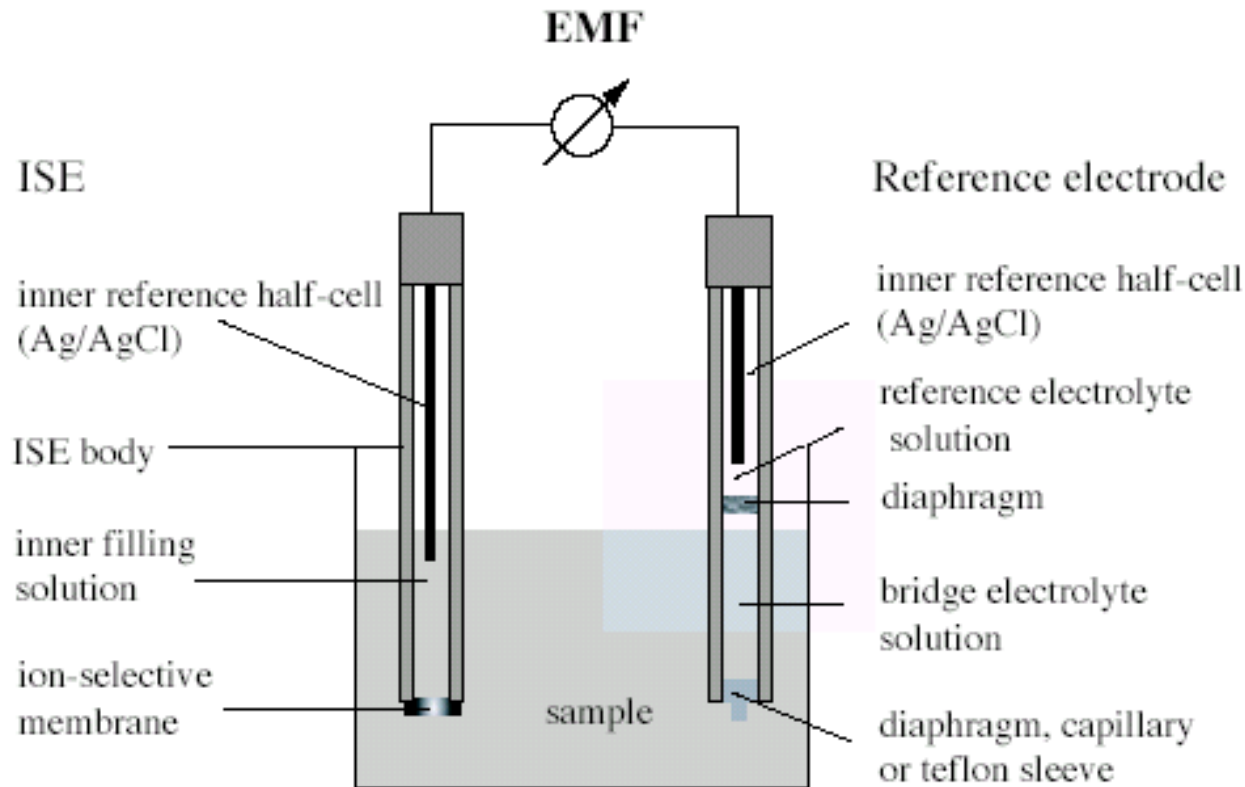
Vájt katód lámpa felépítése

Grafit kemencés eljárás

Mérési lehetőségek 3

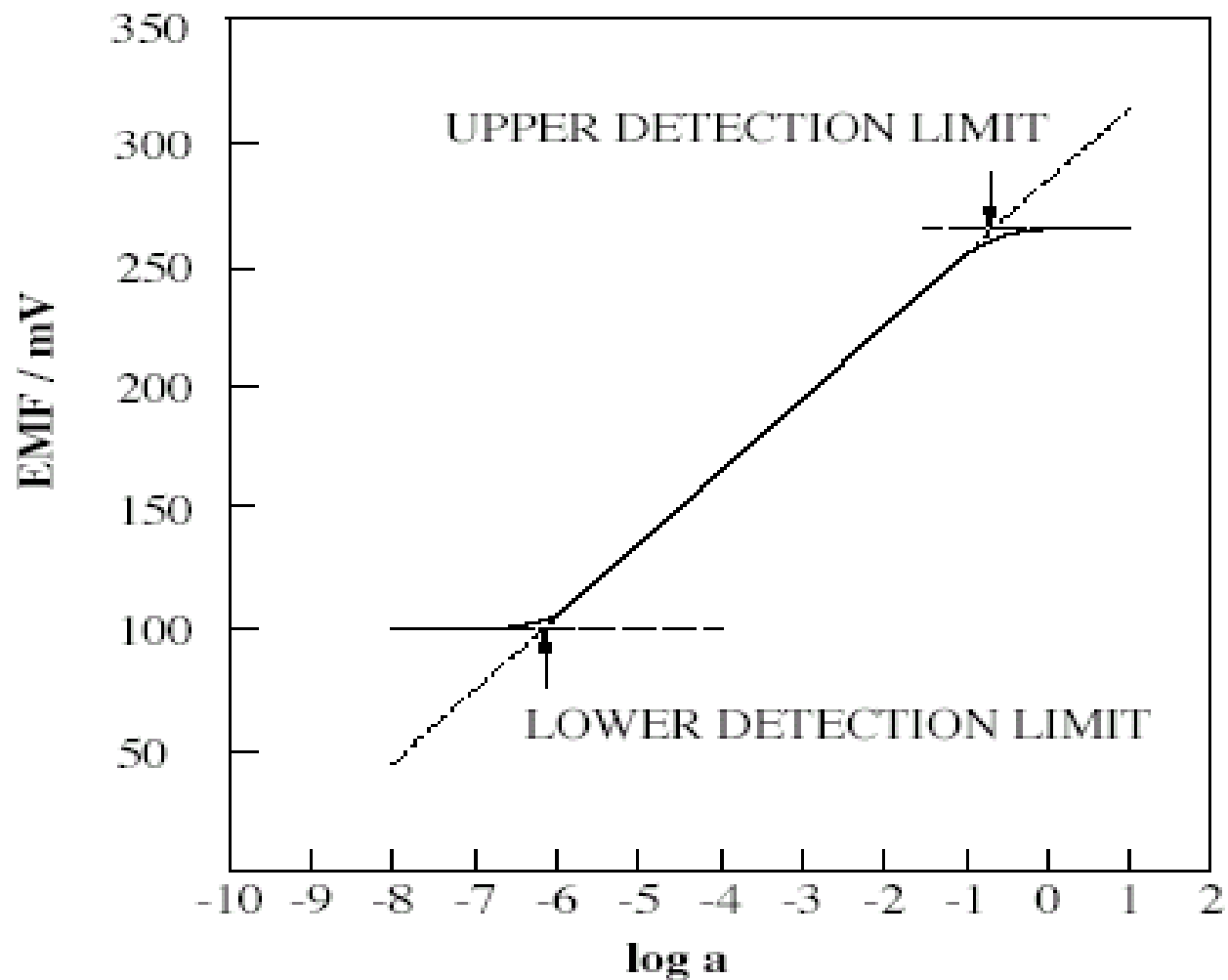
Potenciometriás mérések

$\text{Ag} | \text{AgCl} | \text{KCl } 3\text{M} || \text{bridge electrolyte} | \text{sample} || \text{membrane} | \text{inner filling solution} | \text{AgCl} | \text{Ag}$

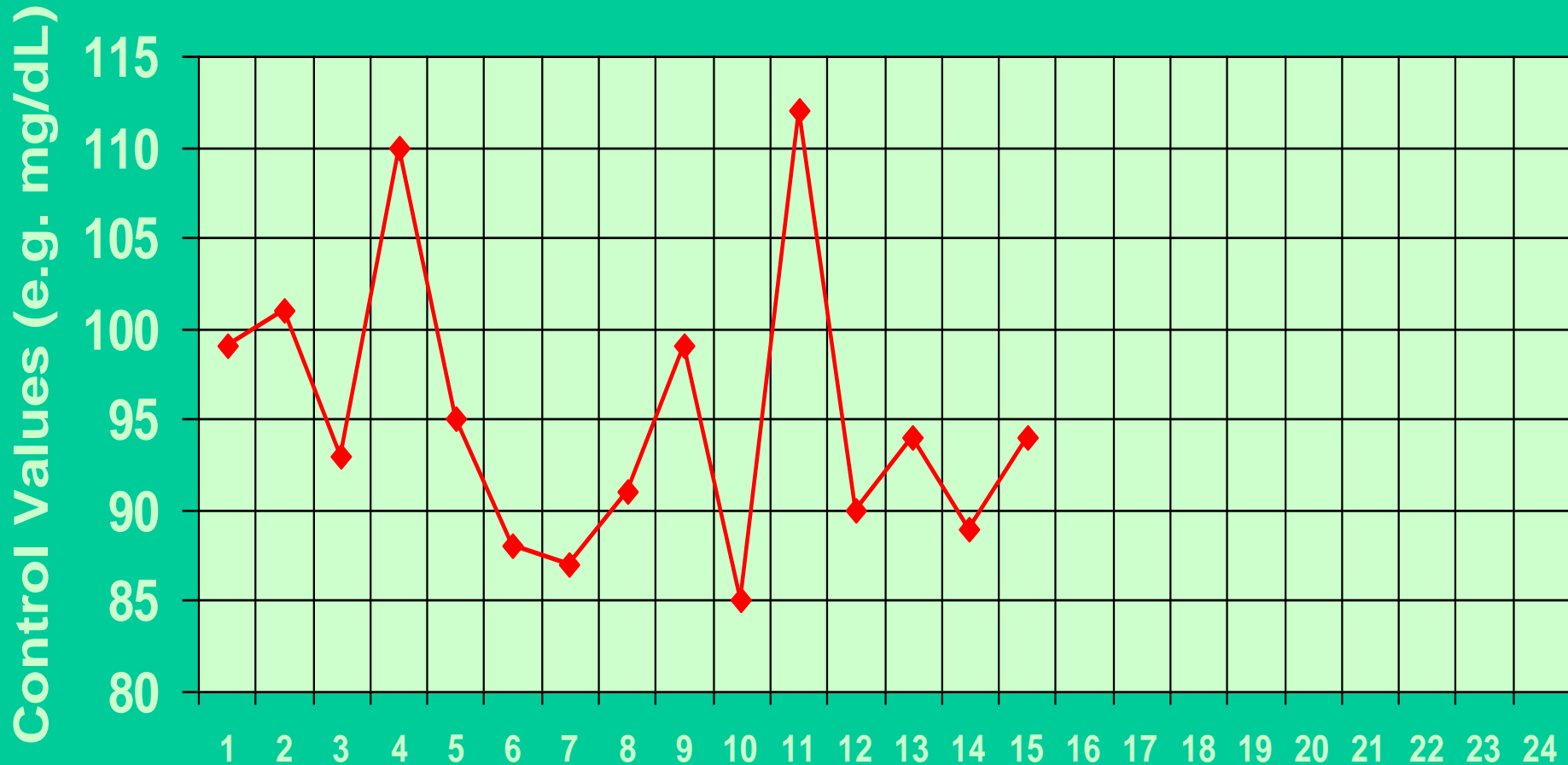
Mérési lehetőségek 3

Potenciometriás mérések

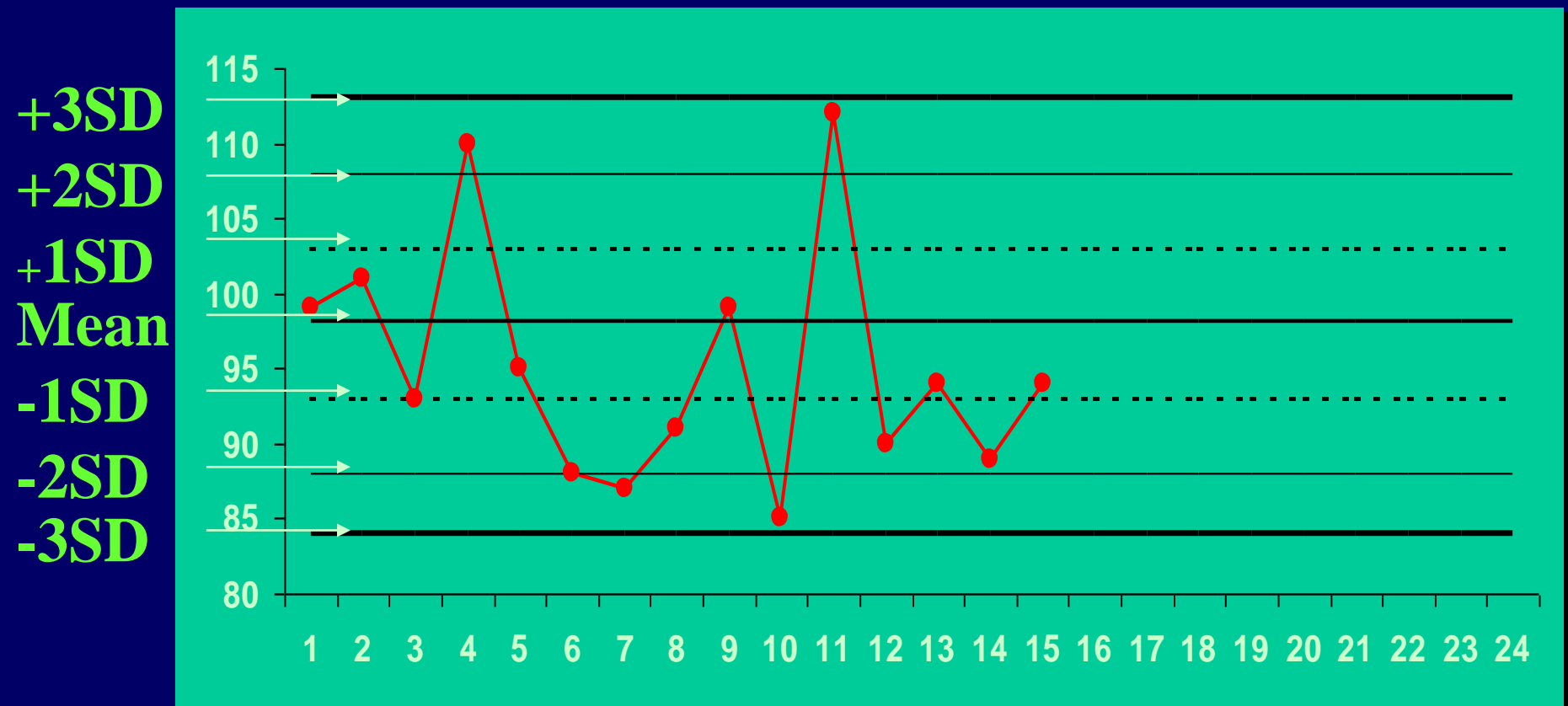
Minőség ellenőrzés

Levey-Jennings ábrázolás

Minőség ellenőrzés

Levey-Jennings ábrázolás

Minőség ellenőrzés

Westgard szabályok

(Generally used where 2 levels of control material are analyzed per run)

1_{2S} rule

1_{3S} rule

2_{2S} rule

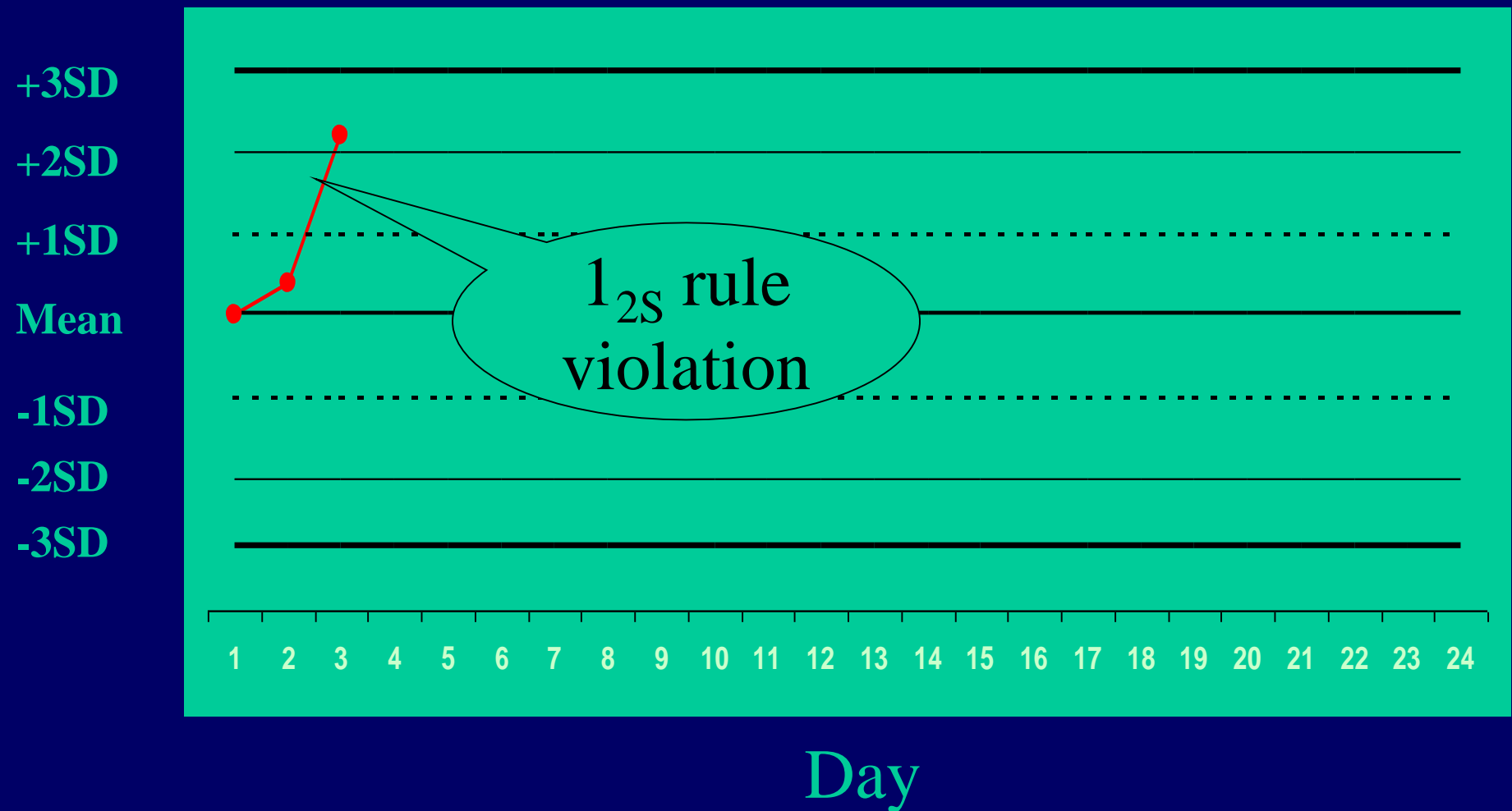
R_{4S} rule

4_{1S} rule

10_X rule

Minőség ellenőrzés

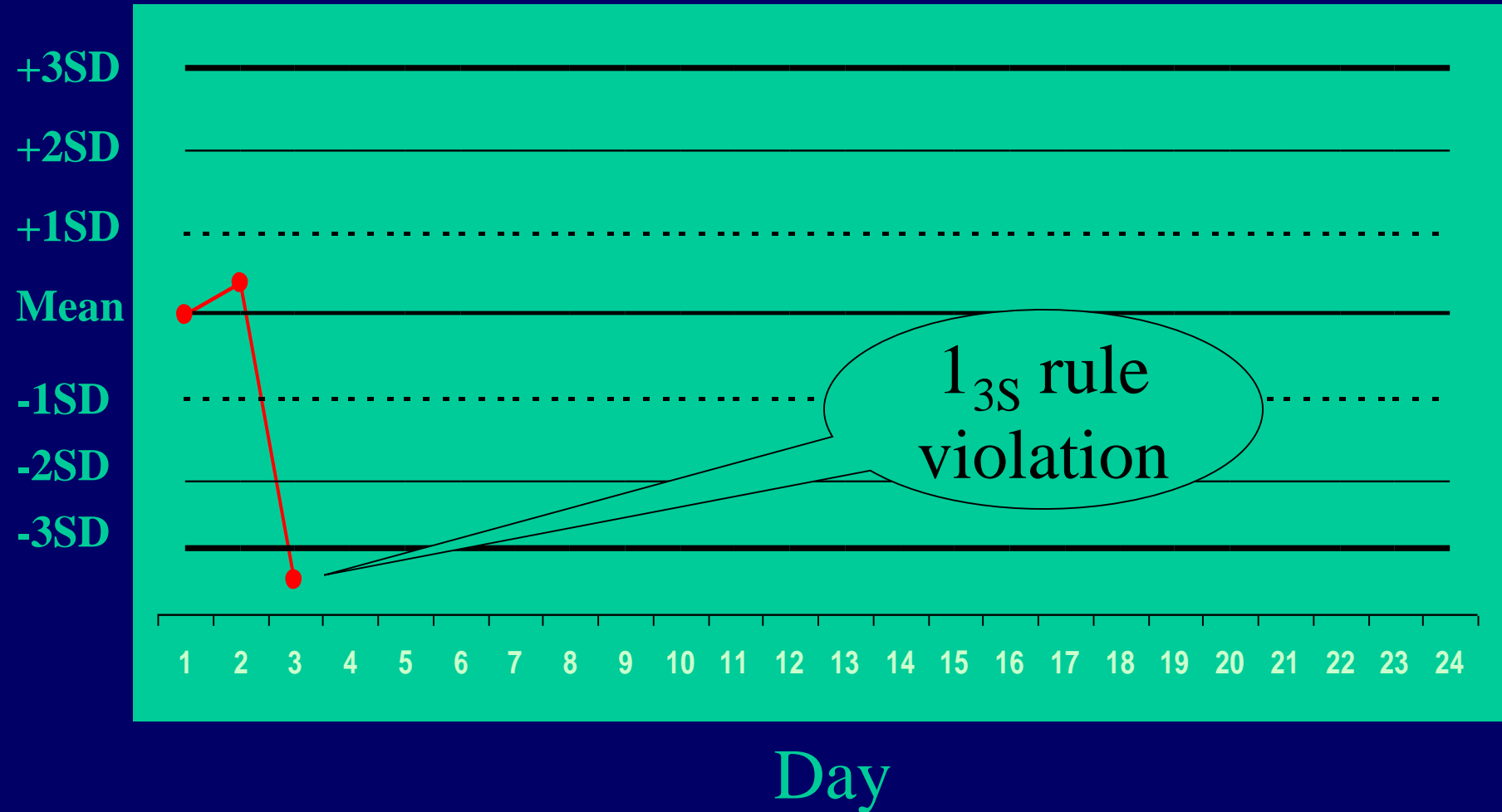
Westgard szabályok 1

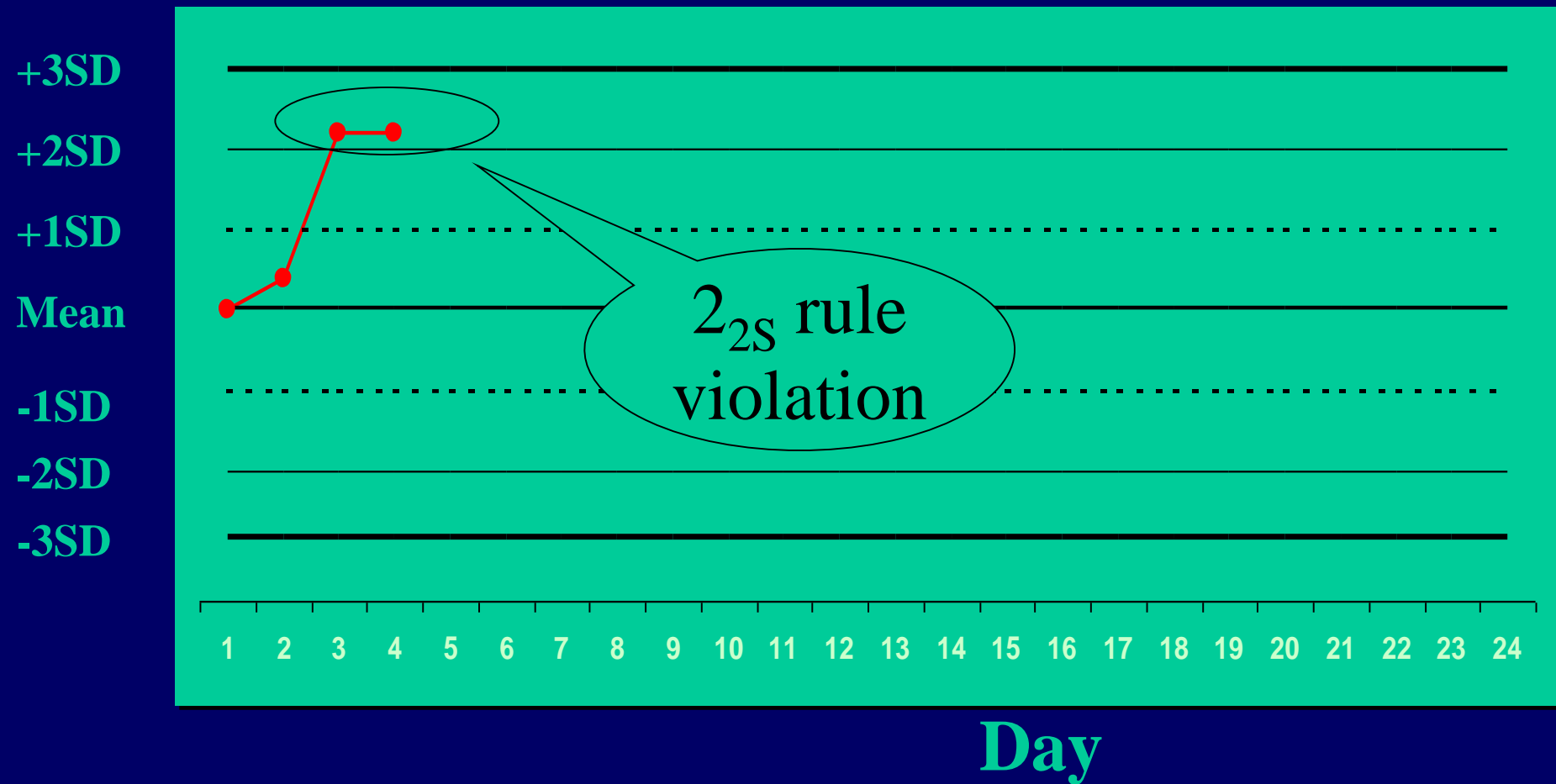
Minőség ellenőrzés

Westgard szabályok 2

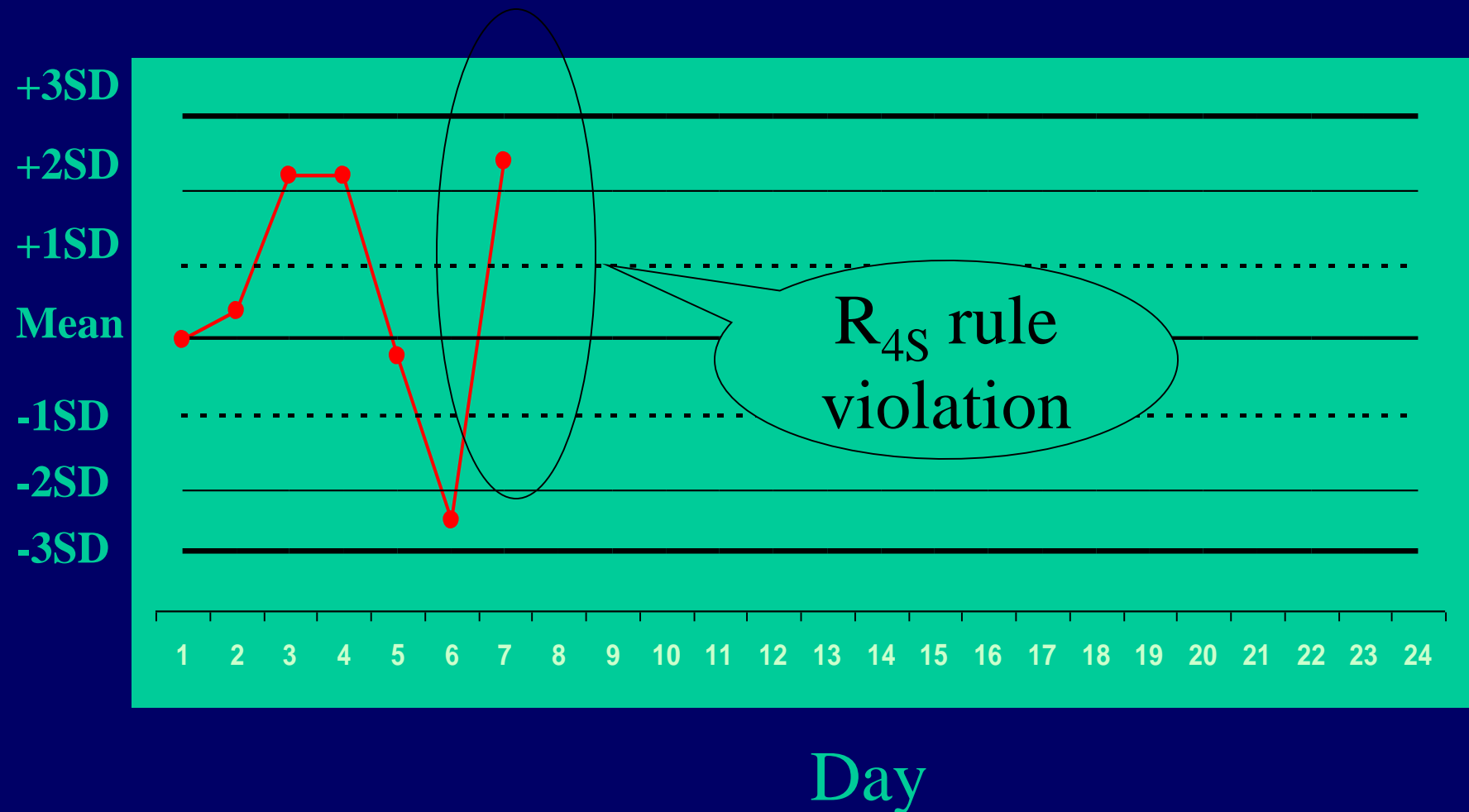
Minőség ellenőrzés

Westgard szabályok 3

Minőség ellenőrzés

Westgard szabályok 4

Minőség ellenőrzés

Westgard szabályok 5

- 4 1S szabály

4 előző egymás utáni QC meghaladja a $\pm 1S$ értéket

Mindkét szintű QC egymás után meghaladja a $\pm 1S$ értéket

Minőség ellenőrzés

Westgard szabályok 6

